

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Kirjaamo
PL 10
90029 POHDE

Valvonta-asia:

Lakisääteisten lastenneuvolapalveluiden järjestäminen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella

Aluehallintovirasto on 13.11.2024 päivättyllä selvityspyynnöllä pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuetta antamaan selvityksen siitä, miten se järjestää ja toteuttaa alueellaan neuvola-asetuksen mukaiset lastenneuvolan määräaikaistarkastukset.

Aluehallintovirasto on ottanut asian oma-aloitteisesti selvitettäväksi, kun julkisuudessa olleen tiedon (12.11.2024 Forum24-lehti ja YLE) mukaan osassa Oulun neuvoloita ei ole järjestetty neuvola-asetuksen mukaisia lakisääteisiä lääkärintarkastuksia kahdeksan kuukauden ikäisille vauvoille.

Asian selvittäminen

Lausunnot ja selvitykset

Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon on 13.12.2024 toimitettu:

- Perhe- ja sosiaalipalvelut, OYS-psykiatrian perhekeskuspalveluiden palvelualuejohtaja Minna Malilan allekirjoittama selvitys sekä
- Terveysten ja sairaanhoidon palveluiden ylilääkäri Jussi Piuvan allekirjoittama selvitys neuvola-asetusten mukaisten lastenneuvolan määräaikaistarkastusten toteuttamisesta Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella.

Lisäselvitys

Pohteelta pyydettiin 20.12.2024 lisäselvitystä terveydenhoitajan ja lääkärin yhteisten terveystarkastusten järjestämisestä lapsen ollessa 4–6 viikon ja 8 kuukauden ikäinen sekä laajojen terveystarkastusten järjestämisestä lapsen ollessa 4 kuukauden, 18 kuukauden ja 4-vuoden ikäinen. Selvitys pyydettiin lähettämään Pohjois-Suomen

aluehallintoviraston kirjaamoon 24.1.2025 mennessä. Pohde pyysi ja sai lisäselvityksen toimittamiselle lisää aikaa 31.1.2025 saakka.

Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon on 31.1.2025 toimitettu:

- Johtajaylilääkäri Terhi Nevalan lausunto
- Perhe- ja sosiaalipalvelujen ja OYS psykiatrian toimialueen johtaja Leena Mämmi-Laukan ja perhekeskuspalvelujen palvelualuejohtaja Minna Malilan yhteisselvitys ja sen liitteenä oleva lastenneuvoloiden tarkastusten toteumatiedot 2024.

Aluehallintoviraston ratkaisu ja perustelut

Ratkaisu

Aluehallintovirasto kehottaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuetta ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin lasten neuvolapalvelujen järjestämiseksi lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja huolehtimaan siitä, että väestö saa lastenneuvolan palvelut yhdenvertaisesti koko alueella.

Lisäksi aluehallintovirasto kehottaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuetta jatkamaan omavalvonnan kehittämistä ja seuraamaan aloitettujen ja suunniteltujen toimenpiteiden riittävyttä ja vaikuttavuutta palvelujen saatavuuden parantamiseksi ja sen varmistamiseksi, että lastenneuvolan palvelut järjestetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti koko Pohteen alueella.

Jatkotoimet

Aluehallintovirasto katsoo perustelluksi jatkaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen lastenneuvolan palvelujen järjestämisen valvontaa ja tulee pyytämään erillisen selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin aluehallintoviraston valvontapäätöksen johdosta Pohteella on ryhdytty.

Perustelut

Sovelletut oikeusohjeet

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevista säännöksistä

Suomen perustuslain (731/1999, perustuslaki) 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, sote-järjestämislaki) 4 §:n mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Asiakkaan yksilöllisestä palvelutarpeen ja hoidon tarpeen arvioinnista säädetään erikseen. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. Palvelujen kokoamisesta suurempiin kokonaisuuksiin valtakunnallisesti ja hyvinvointialueiden välisen sopimuksen perusteella säädetään 9, 36 ja 39 §:ssä. Hyvinvointialueen on turvattava järjestämisvastuullaan olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen esteettömyys ja saavutettavuus.

Sote-järjestämislain 8 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan ja on järjestämisvastuussa asukkaidensa sosiaali- ja terveydenhuollosta. Säännöksen viimeisen virkkeen mukaan järjestämisvastuun sisällöstä säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:ssä.

Saman pykälän 2 ja 3 momenttien mukaan hyvinvointialueella on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa. Järjestämisvastuunsa toteuttamiseksi hyvinvointialueella on oltava palveluksessaan toiminnan edellyttämä

sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö sekä hallinnollinen ja muu henkilöstö, hallinnassaan asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet sekä muut tarvittavat toimintaedellytykset. Lisäksi hyvinvointialueella on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palvelutuotanto. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisessa on oltava monialaista asiantuntemusta, joka tukee laadukkaiden ja turvallisten palvelujen kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintakäytäntöjen kehittämistä.

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 7 §:n mukaan hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;
- 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä;
- 3) tuottamistavan valinnasta;
- 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta;
- 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Hyvinvointialue voi hoitaa tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle hyvinvointialueelle. Lisäksi hyvinvointialueiden tehtävien järjestäminen voidaan koota yhdelle tai useammalle hyvinvointialueelle, jos se on välttämätöntä palvelujen laadun ja saatavuuden parantamiseksi, riittävien henkilöstö- ja muiden voimavarojen tai tehtävässä tarvittavan erityisasiantuntemuksen turvaamiseksi taikka muusta vastaavasta ja perustellusta syystä.

Lastenneuvolan määräaikaistarkastusten järjestämistä koskevia säännöksiä

Valtioneuvoston asetuksessa neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) säädetään mm. terveystarkastusten sisällöstä ja määrästä (5, 6 ja 7 §). Myöh. neuvola-asetus. Asetuksen 9 §:n 1 momentin 2) kohdan mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä lapselle tämän ensimmäisen ikävuoden aikana vähintään yhdeksän terveystarkastusta; terveystarkastuksiin sisältyy kuusi terveydenhoitajan terveystarkastusta, kaksi terveydenhoitajan ja lääkärin yhteistä terveystarkastusta lapsen ollessa 4–6 viikon ja 8 kuukauden ikäinen sekä laaja terveystarkastus 4 kuukauden iässä. Asetuksen 9 §:n 1 momentin 3) kohdan mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä lapselle tämän ollessa 1–6 vuoden ikäinen vähintään kuusi terveystarkastusta, joihin sisältyvät laaja terveystarkastus 18 kuukauden ja 4 vuoden iässä; yhteen terveystarkastukseen on sisällytettävä terveydenhoitajan arvio suun terveydentilasta. Terveystarkastuksen voi tehdä terveydenhoitaja, kättilö tai

lääkäri. Laajan terveystarkastuksen tekee terveydenhoitaja tai kättilö yhteistyössä lääkärin kanssa.

Hyvinvointialueen omavalvontaa koskevia säännöksiä

Sote-valvontalain 4 luvussa säädetään omavalvonnasta. Sote-valvontalain 23 § 1 momentin mukaan palvelunjärjestäjän on varmistettava omavalvonnalla sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviensä lainmukainen hoitaminen. Palvelunjärjestäjän on valvottava toimintaansa siten, että sosiaali- ja terveydenhuolto on sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaista kuin asiakkaiden ja potilaiden tarve ja turvallisuus edellyttävät. Palvelunjärjestäjän on otettava toiminnassaan huomioon, että sosiaalihuollon asiakkaiden ja potilaiden palvelut toteutetaan yhdenvertaisesti.

Samoin lain kohdan 2 momentin mukaan palvelunjärjestäjän omavalvontaan kuuluu valvoa oman palvelutuotannon lisäksi eri palveluntuottajien kanssa tekemiensä sopimusten noudattamista sekä ohjata ja valvoa yksityisiä palveluntuottajia ja näiden alihankkijoita jatkuvasti palveluja tuottaessa. Palvelunjärjestäjän on varmistettava omien sekä hankkimiensa palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu. Palvelunjärjestäjän on seurattava myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen henkilöstön riittävyyttä sekä tilojen ja laitteiden turvallisuutta ja soveltuvuutta palvelujen toteuttamisessa.

Em. lain 24 §:n mukaan palvelunjärjestäjän on ohjattava ja valvottava sen järjestämisvastuulle kuuluvaa palvelutuotantoa. Palvelunjärjestäjän on varmistettava, että sen järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja tuottavalla palveluntuottajalla on riittävät ammatilliset, toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset huolehtia palvelujen tuottamisesta.

Sote-valvontalain 26 §:ssä säädetään omavalvontaohjelmasta. Lain 1 momentin mukaan palvelunjärjestäjän ja useammassa kuin yhdessä palveluyksikössä palveluja antavan palveluntuottajan on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma sähköisesti ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa tai muulla niiden julkisuutta edistävällä tavalla. Palveluntuottajan omavalvontaohjelma kattaa kaikki palveluntuottajan palveluyksiköt.

Säännöksen 2 momentin mukaan Omavalvontaohjelmassa on määriteltävä, miten palvelunjärjestäjän 23 §:ssä ja palveluntuottajan 27 §:ssä tarkoitettujen veloitteiden noudattaminen järjestetään ja toteutetaan. Omavalvontaohjelmassa on todettava, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteutumista, turvallisuutta ja laatua sekä asiakkaiden ja potilaiden palvelujen yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan. Omavalvontaohjelman osana on myös

päivittäisen toiminnan sisältämät palveluyksiköiden omavalvontasuunnitelmat ja lääkehoitosuunnitelmat.

Säännöksen 3 momentin mukaan omavalvontaohjelman toteutumista on seurattava palveluja saavilta asiakkailta ja potilailta, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä palveluyksikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävän palautteen perusteella.

Sote-valvontalain 27 § 1 momentin mukaan palveluntuottajan on valvottava oman toimintansa ja alihankkijan toiminnan laatua ja asianmukaisuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta. Palveluntuottajan on laadittava palveluyksiköittäin päivittäisen toiminnan laadun, asianmukaisuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seurantaan varten omavalvontasuunnitelma, joka kattaa kaikki palveluyksikössä palveluntuottajan ja sen lukuun tuotetut palvelut.

Em. lain 2 momentin mukaan palveluntuottajan on otettava huomioon palveluyksikön omavalvontasuunnitelmaa tehtäessä ja muutettaessa palveluyksikön palveluja saavilta asiakkailta ja potilailta, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä palveluyksikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävä palaute. Palveluyksikön omavalvontasuunnitelmaa tehtäessä ja muutettaessa on otettava huomioon myös valvontaviranomaisten antama ohjaus ja päätökset

Em. lain 3 momentin mukaan palveluntuottajan on tehtävä omavalvontasuunnitelma sähköisesti ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa tai muulla sen julkisuutta edistävällä tavalla sekä pidettävä omavalvontasuunnitelma julkisesti nähtävänä palveluyksikössä. Palveluyksikön omavalvontasuunnitelmassa kuvatun toiminnan toteutumista on seurattava ja seurannassa havaitut puutteellisuudet on korjattava. Seurannasta on tehtävä selvitys ja sen perusteella tehtävät muutokset on julkaistava neljän kuukauden välein julkisessa tietoverkossa tai muulla niiden julkisuutta edistävällä tavalla sekä pidettävä julkisesti nähtävänä palveluyksikössä. Salassa pidettäviä tietoja ei saa julkaista.

Em. lain 4 momentin mukaan palveluntuottaja ja vastuhenkilö vastaavat siitä, että omavalvontasuunnitelmaa toteutetaan päivittäisessä toiminnassa palveluja tuottaessa. Palveluyksikön omavalvontaan sisältyvää palvelujen laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamista ja palvelujen kehittämistä toteuttaa palveluntuottajan henkilökunta.

Sote-valvontalain 31 §:n 2 momentin mukaan Valvira voi antaa tarkempia määräyksiä omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatisemisesta ja seurannasta. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) on

antanut määräyksen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajan palveluyksikkökohtaisen omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta (V/42106/2023). Määräys on tullut voimaan 15.5.2024 ja on voimassa toistaiseksi. Määräys koskee sekä julkisesti että yksityisesti tuotettuja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja sitä sovelletaan kunkin palveluntuottajan toiminnan laajuuden ja luonteen mukaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisvalvontaa koskevia säännöksiä

Sote-valvontalain 5 luvussa säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisvalvonnasta.

Lain 32 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan aluehallintovirasto valvoo toimialueellaan sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisen ja tuottamisen lainmukaisuutta ja antaa siihen liittyvää ohjausta.

Sote-valvontalain 38 §:n mukaan jos sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisessä, tuottamisessa tai toteuttamisessa havaittu puute, virheellisyys, laiminlyönti tai muu epäkohta ei anna aiheutta 39 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin, valvontaviranomainen voi saattaa palvelunjärjestäjän tai palveluntuottajan, palveluyksikön vastuuhenkilön tai virheellisestä toiminnasta vastuussa olevan henkilön tietoon käsityksensä lain mukaisesta menettelystä tai kiinnittää edellä mainittujen tahojen huomiota toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja tuottamiseen sekä hyvän hallinnon vaatimuksiin.

Valvontaviranomainen voi myös kehottaa palvelunjärjestäjää tai palveluntuottajaa, palveluyksikön vastuuhenkilöä tai virheellisestä toiminnasta vastuussa olevaa henkilöä korjaamaan todetun puutteen tai muun epäkohdan. Jos edellä tarkoitettuja toimenpiteitä ei voida asian kokonaisarviointiin vaikuttavat seikat huomioon ottaen pitää riittävinä, valvontaviranomainen voi antaa edellä mainituille tahoille huomautuksen vastaisen varalle.

Sote-valvontalain 45 §:n 5 mom. mukaan palvelunjärjestäjä ja palveluntuottaja ovat velvollisia antamaan sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnastaan Valviralle ja aluehallintovirastolle ohjaus- ja valvontatehtävän toteuttamiseksi välttämättömiksi katsottavia tietoja ja selvityksiä maksutta ja salassapitosäännösten estämättä.

Asian arviointi ja johtopäätökset

1. Lastenneuvolan lakisääteisten terveystarkastusten järjestäminen alueittain

Palvelualuejohtaja Malilan selvityksen mukaan terveydenhoitajien osalta lastenneuvolan määräaikaistarkastukset Pohteen kaikilla alueilla (Oulu, Oulunkaari, Koillismaa, Lakeus, Oulun eteläinen ja Rannikko) on järjestetty neuvola-asetuksen (338/2011) mukaisesti yksilökäynteinä.

Määräaikaistarkastukset etenevät myös kaikilla alueilla ajantasaisesti ja suunnitellusti sekä alle yksivuotiaiden osalta myös muissa ikäluokissa.

Toimialuejohtaja Mämmi-Laukan ja palvelualuejohtaja Malilan yhteisselvityksessä todetaan, että vastuuyksikköpäälliköiltä saadun tiedon perusteella ei ole noussut huolta, että jollain alueella tai jossain kunnassa terveydenhoitajien tekemien tarkastusten osalta olisi puutteita tai viivästyksiä havaittavissa.

Ylilääkäri Jussi Piuvan selvityksen mukaan Pohde ei ole antanut ohjetta jättää neuvola-asetuksen mukaisia lääkärintarkastuksia tekemättä. Pohteen alueella on ollut vajetta lääkäriresurssissa ja kaikkia tarkastuksia ei ole saatu tehtyä asetuksen mukaisesti. Jos tarkastuksia on katsottu jäävän tekemättä, on eri ikäkausina tehtäviä tarkastuksia painotettu siten, että 8 kuukauden iässä tehtävät tarkastukset ovat ensisijaisesti sellaisia, joiden jääminen tekemättä ei aiheuta potilasturvallisuuden vaarantumista. Tällöin perheeltä on kysytty, onko terveydenhoitajan tarkastuksen lisäksi järjestää myös lääkärin tarkastus. Jos perhe on lääkärintarkastuksen halunnut, se on järjestetty.

1.1 Oulun eteläinen alue

Aluehallintoviraston saamien selvitysten mukaan Oulun eteläisellä alueella (Alavieska, Haapajärvi, Haapavesi, Kärsämäki, Nivala, Oulainen, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Reisjärvi, Siikalatva, Sievi, Ylivieska) terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat 4-6 viikon ja 8 kuukauden ikäisten lasten yhteiset terveystarkastukset vuonna 2024 toteutuivat asetuksen mukaisesti.

Terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat laajat terveystarkastukset 4 kuukauden ikäisille lapsille toteutuivat myös neuvola-asetuksen mukaisesti.

Sen sijaan lasten laajat terveystarkastukset 18 kuukauden ikäisille lapsille eivät toteutuneet kaikille Nivalassa, Pyhännällä, Sievissä ja Ylivieskassa. Eniten puutteita oli Nivalassa, jossa 26 lasta jäi ilman lääkärin suorittamaa tarkastusta ja terveydenhoitajan tarkastus jäi puuttumaan viideltä (5) lapselta. (Taulukko 1.)

Laajat terveystarkastukset 4-vuotiaille lapsille jäivät osin toteutumatta Alavieskassa, Nivalassa, Pyhännällä, Sievissä, Siikalatvalla ja Ylivieskassa. Eniten puutteita oli Nivalassa, jossa 38 lasta jäi ilman lääkärin suorittamaa tarkastusta ja terveydenhoitajan tarkastus jäi puuttumaan kahdelta (2) lapselta. (Taulukko 2.)

Taulukko 1. 18 kuukauden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset Oulun eteläisellä alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

18 kuukauden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
Alue	Lapsia yhteensä, 18 kk	Terveydenhoitajan tarkastamat, %	Lääkärin tarkastamat, %	Terveydenhoitaja	Lääkäri
Oulun eteläinen					
- Alavieska	17	100	100	0	0
- Haapajärvi	46	100	100	0	0
- Haapavesi	56	100	100	0	0
- Kärsämäki	19	100	100	0	0
- Nivala	95	95	73	5	26
- Oulainen	61	100	100	0	0
- Pyhäjärvi	24	100	100	0	0
- Pyhäntä	33	100	99	0	1
- Reisjärvi	30	100	100	0	0
- Siikalatva	34	100	100	0	0
- Sievi	48	94	94	3	3
- Ylivieska	138	95	95	7	7

Taulukko 2. Neljän (4) vuoden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset Oulun eteläisellä alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

4 vuoden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
Alue	Lapsia yhteensä, 4 v	Terveydenhoitajan tarkastamat, %	Lääkärin tarkastamat, %	Terveydenhoitaja	Lääkäri
Oulun eteläinen					
- Alavieska	23	100	100	0	0
- Haapajärvi	52	100	100	0	0
- Haapavesi	71	100	100	0	0

- Kärsämäki	26	100	100	0	0
- Nivala	120	98	70	2	38
- Oulainen	62	100	100	0	0
- Pyhäjärvi	32	100	100	0	0
- Pyhäntä	22	100	96	0	4
- Reisjärvi	41	100	100	0	0
- Siikalatva	43	100	93	0	3
- Sievi	51	94	78	3	11
- Ylivieska	180	92	92	14	14

1.2 Rannikon alue

Aluehallintoviraston saamien selvitysten mukaan Rannikon alueella (Kalajoki, Merijärvi, Pyhäjoki, Raahe, Siikajoki) kaikki terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat 4-6 viikon ja 8 kuukauden ikäisten lasten yhteiset terveystarkastukset vuonna 2024 toteutuivat asetuksen mukaisesti.

Kaikki terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat laajat terveystarkastukset 4 kuukauden ikäisille lapsille toteutuivat myös neuvola-asetuksen mukaisesti.

Sen sijaan Kalajoella 47 lasta jäi ilman lääkärin suorittamaa 18 kuukauden ikäisen lapsen laajaa terveystarkastusta. Merijärven lapset on laskettu yhteen Kalajoen lasten kanssa, sillä he käyttävät tarkastuksissa Kalajoella. (Taulukko 3.)

Kalajoella 80 lasta jäi ilman lääkärin suorittamaa 4 vuoden ikäisen lapsen laajaa terveystarkastusta. Merijärven lapset on laskettu yhteen Kalajoen lasten kanssa, sillä he käyttävät tarkastuksissa Kalajoella. (Taulukko 4.)

Taulukko 3. 18 kuukauden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset Rannikon alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

18 kuukauden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
<i>Alue</i>	<i>Lapsia yhteensä, 18 kk</i>	<i>Terveydenhoitajan tarkastamat, %</i>	<i>Lääkärin tarkastamat, %</i>	<i>Terveydenhoitaja</i>	<i>Lääkäri</i>
Rannikko					
- Kalajoki	90	100	54	0	47
- Merijärvi	12	100	54*	0	0
- Pyhäjoki	22	100	100	0	0
- Raahe	114	100	100	0	0

- Siikajoki	43	100	100	0	0
-------------	----	-----	-----	---	---

* Yhteenlaskettu Kalajoen kanssa, koska merijärviset käyvät Kalajoen neuvolassa

Taulukko 4. Neljän (4) vuoden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset Rannikon alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

4 vuoden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
<i>Alue</i>	<i>Lapsia yhteensä, 4 v</i>	<i>Terveydenhoitajan tarkastamat, %</i>	<i>Lääkärin tarkastamat, %</i>	<i>Terveyden hoitaja</i>	<i>Lääkäri</i>
Rannikko					
- Kalajoki	127	100	44	0	80
- Merijärvi	18	100	44*	0	0
- Pyhäjoki	28	100	100	0	0
- Raahe	193	100	100	0	0
- Siikajoki	54	100	100	0	0

* Yhteenlaskettu Kalajoen kanssa, koska merijärviset käyvät Kalajoen neuvolassa

1.3 Oulu

Aluehallintoviraston Pohteelta saamien selvitysten mukaan Oulussa (Haukipudas, Kaakkuri, Kiiminki, Kontinkangas, Oulunsalo, Tuira) kaikki terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat 4-6 viikon ja 8 kuukauden ikäisten lasten yhteiset terveystarkastukset vuonna 2024 toteutuivat asetuksen mukaisesti.

Kaikki terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat laajat terveystarkastukset 4 kuukauden ikäisille lapsille toteutuivat myös neuvola-asetuksen mukaisesti.

Sen sijaan Kaakkurissa, Kontinkankaalla ja Tuirassa yhteensä 101 lasta jäi ilman lääkärin suorittamaa 18 kuukauden ikäisen lapsen laajaa terveystarkastusta. (Taulukko 5.)

Kaakkurissa, Kontinkankaalla ja Tuirassa yhteensä 317 lasta jäi ilman lääkärin suorittamaa 4 vuoden ikäisen lapsen laajaa terveystarkastusta. (Taulukko 6.)

Taulukko 5. 18 kuukauden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset Oulun alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

18 kuukauden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
<i>Alue</i>	<i>Lapsia yhteensä, 18 kk</i>	<i>Terveydenhoitajan tarkastamat, %</i>	<i>Lääkärin tarkastamat, %</i>	<i>Terveyden hoitaja</i>	<i>Lääkäri</i>
Oulu					
- Haukipudas	156	100	100	0	0
- Kaakkuri	192	100	73,4	0	51
- Kiiminki	144	100	100	0	0
- Kontinkangas	792	100	93,8	0	49
- Oulunsalo	120	100	100	0	0
- Tuira	468	100	99,8	0	1

Taulukko 6. Neljän (4) vuoden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset Oulun alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

4 vuoden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
<i>Alue</i>	<i>Lapsia yhteensä, 4 v</i>	<i>Terveydenhoitajan tarkastamat, %</i>	<i>Lääkärin tarkastamat, %</i>	<i>Terveyden hoitaja</i>	<i>Lääkäri</i>
Oulu					
- Haukipudas	168	100	100	0	0
- Kaakkuri	228	100	65,8	0	78
- Kiiminki	180	100	100	0	0
- Kontinkangas	804	100	70,7	0	236
- Oulunsalo	120	100	100	0	0
- Tuira	576	100	99,5	0	3

1.4 Oulunkaari

Aluehallintoviraston saamien selvitysten mukaan Oulunkaaren alueella (Ii, Pudasjärvi, Utajärvi, Vaala) kaikki terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat 4-6 viikon ja 8 kuukauden ikäisten lasten yhteiset terveystarkastukset vuonna 2024 toteutuivat asetuksen mukaisesti.

Kaikki terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat laajat terveystarkastukset 4 kuukauden sekä 18 kuukauden ikäisille lapsille toteutuivat myös neuvola-asetuksen mukaisesti.

Vaalassa yksi terveydenhoitajan ja yksi lääkärin suorittama 4-vuotiaan lapsen terveystarkastus jäi toteutumatta. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Neljän (4) vuoden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset Oulunkaaren alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

4 vuoden ikäisten lasten laajat terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
<i>Alue</i>	<i>Lapsia yhteensä, 4 v</i>	<i>Terveydenhoitajan tarkastamat, %</i>	<i>Lääkärin tarkastamat, %</i>	<i>Terveydenhoitaja</i>	<i>Lääkäri</i>
Oulunkaari					
- Ii	96	100	100	0	0
- Pudasjärvi	65	100	100	0	0
- Utajärvi	11	100	100	0	0
- Vaala	7	85,7	85,7	1	1

1.5 Lakeus

Aluehallintoviraston saamien selvitysten mukaan Lakeuden alueella (Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Tyrnävä) kaikki terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat 4-6 viikon ikäisten lasten yhteiset terveystarkastukset vuonna 2024 toteutuivat asetuksen mukaisesti. Limingassa 69 (50 %) lasta jäi ilman lääkärin suorittamaa 8 kuukauden ikäisen lapsen terveystarkastusta. Kaikissa muissa Lakeuden alueen kunnissa kaikki 8 kuukauden ikäisten lasten terveydenhoitajan ja lääkärin yhteiset terveystarkastukset vuonna 2024 toteutuivat asetuksen mukaisesti. (Taulukko 8.)

Kaikki terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat laajat terveystarkastukset 4 kuukauden ikäisille lapsille toteutuivat neuvola-asetuksen mukaisesti.

Kempeleessä kaksi (2) lasta jäi ilman lääkärin suorittamaa 18 kuukauden ikäisen lapsen laajaa terveystarkastusta. (Taulukko 9.)

Lumijoella kolme (3), Limingassa kolme (3) ja Kempeleessä viisi (5) lasta jäi ilman terveydenhoitajan toteuttamaa 4-vuotiaan lapsen terveystarkastusta. Lääkärin tekemiä tarkastuksia 4-vuotiaille jäi tekemättä Lumijoella kolme (3), Limingassa kolme (3) ja Kempeleessä 20. (Taulukko 10.)

Taulukko 8. 8 kuukauden ikäisten lasten yhteiset terveystarkastukset Lakeuden alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

8 kuukauden ikäisten lasten terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
<i>Alue</i>	<i>Lapsia yhteensä, 8 kk</i>	<i>Terveydenhoitajan tarkastamat, %</i>	<i>Lääkärin tarkastamat, %</i>	<i>Terveyden hoitaja</i>	<i>Lääkäri</i>
Lakeus					
- Hailuoto	1	100	100	0	0
- Kempele	230	100	100	0	0
- Liminka	139	100	50	0	69
- Lumijoki	25	100	100	0	0
- Muhos	80	100	100	0	0
- Tyrnävä	76	100	100	0	0

Taulukko 9. 18 kuukauden ikäisten lasten yhteiset terveystarkastukset Lakeuden alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

18 kuukauden ikäisten lasten terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
<i>Alue</i>	<i>Lapsia yhteensä, 18 kk</i>	<i>Terveydenhoitajan tarkastamat, %</i>	<i>Lääkärin tarkastamat, %</i>	<i>Terveyden hoitaja</i>	<i>Lääkäri</i>
Lakeus					
- Hailuoto	3	100	100	0	0
- Kempele	219	100	99	0	2
- Liminka	219	100	100	0	0
- Lumijoki	17	100	100	0	0
- Muhos	90	100	100	0	0
- Tyrnävä	74	100	100	0	0

Taulukko 10. Neljän (4) vuoden ikäisten lasten yhteiset terveystarkastukset Lakeuden alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

Neljän (4) vuoden ikäisten lasten terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
<i>Alue</i>	<i>Lapsia yhteensä, 4 v</i>	<i>Terveydenhoitajan tarkastamat, %</i>	<i>Lääkärin tarkastamat, %</i>	<i>Terveyden hoitaja</i>	<i>Lääkäri</i>
Lakeus					
- Hailuoto	1	100	100	0	0

- Kempele	250	98	92	5	20
- Liminka	159	98	98	3	3
- Lumijoki	31	90	90	3	3
- Muhos	118	100	100	0	0
- Tyrnävä	71	100	100	0	0

1.6 Koillismaa

Aluehallintoviraston saamien selvitysten mukaan Koillismaan alueella (Kuusamo, Taivalkoski) kaikki terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat 4-6 viikon ikäisten lasten yhteiset terveystarkastukset vuonna 2024 toteutuivat asetuksen mukaisesti.

Kuusamossa viisi (5) lasta jäi ilman lääkärin suorittamaa 8 kuukauden ikäisen lapsen terveystarkastusta. Kaikissa muissa Koillismaan alueen kunnissa kaikki 8 kuukauden ikäisten lasten terveydenhoitajan ja lääkärin yhteiset terveystarkastukset vuonna 2024 toteutuivat asetuksen mukaisesti. (Taulukko 11.)

Kuusamossa kaikki laajat terveystarkastukset 4 kuukauden ikäisille lapsille toteutuivat terveydenhoitajan osalta asetuksen mukaisesti. Sen sijaan lääkärin tekemiä tarkastuksia 4 kuukauden ikäisille lapsille jäi toteutumatta kolme (3). Vastaavasti Taivalkoskella jäi toteutumatta kaksi (2) 4 kuukauden ikäisen lapsen laajaa terveystarkastusta ja lääkäreiden osalta samoin kaksi (2). (Taulukko 12.)

Kaikki terveydenhoitajan toteuttamat laajat terveystarkastukset 18 kuukauden ikäisille lapsille toteutuivat Kuusamossa vuonna 2024. Sen sijaan 24 lasta jäi ilman lääkärintarkastusta. Taivalkoskella yksi (1) lapsi jäi ilman terveydenhoitajan ja yksi (1) lapsi ilman lääkärin toteuttamaa 18 kuukauden ikäisen lapsen laajaa. (Taulukko 13.)

Kuusamossa toteutuivat kaikki terveydenhoitajan toteuttamat laajat terveystarkastukset 4-vuotiaille lapsille. Vastaavasti 39 lasta jäi ilman lääkärintarkastusta. Taivalkoskella yksi (1) lapsi jäi ilman 4-vuotiaan laajaa terveystarkastusta. Lääkärin tekemiä tarkastuksia 4-vuotiaille jäi tekemättä Taivalkoskella viisi (5). (Taulukko 14.)

Taulukko 11. 8 kuukauden ikäisten lasten yhteiset terveystarkastukset Koillismaan alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

8 kuukauden ikäisten lasten terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
<i>Alue</i>	<i>Lapsia</i>	<i>Terveydenhoit</i>	<i>Lääkärin</i>	<i>Terveyden</i>	<i>Lääkäri</i>

	yhteensä, 8 kk	ajan tarkastamat, %	tarkastam at, %	hoitaja	
Koillismaa					
- Kuusamo	89	100	94,4	0	5
- Taivalkoski	17	100	100	0	0

Taulukko 12. 4 kuukauden ikäisten lasten yhteiset terveystarkastukset Koillismaan alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

4 kuukauden ikäisten lasten terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
Alue	Lapsia yhteensä, 4 kk	Terveydenhoitajan ajan tarkastamat, %	Lääkärin tarkastamat, %	Terveyden hoitaja	Lääkäri
Koillismaa					
- Kuusamo	79	100	96	0	3
- Taivalkoski	20	90	90	2	2

Taulukko 13. 18 kuukauden ikäisten lasten yhteiset terveystarkastukset Koillismaan alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

18 kuukauden ikäisten lasten terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
Alue	Lapsia yhteensä, 18 kk	Terveydenhoitajan ajan tarkastamat, %	Lääkärin tarkastamat, %	Terveyden hoitaja	Lääkäri
Koillismaa					
- Kuusamo	110	100	78	0	24
- Taivalkoski	7	86	86	1	1

Taulukko 14. 4 vuoden ikäisten lasten yhteiset terveystarkastukset Koillismaan alueella vuonna 2024 (Taulukko laadittu aluehallintovirastossa Pohteelta saatujen selvitysten pohjalta.)

4 vuoden ikäisten lasten terveystarkastukset vuonna 2024				Tarkastamattomat, lukumäärä	
Alue	Lapsia yhteensä, 4 v	Terveydenhoitajan ajan tarkastamat, %	Lääkärin tarkastamat, %	Terveyden hoitaja	Lääkäri
Koillismaa					

- Kuusamo	125	100	69	0	39
- Taivalkoski	29	97	83	1	5

Arviointi

Aluehallintovirasto toteaa, että terveydenhoitajien osalta lastenneuvolan määräaikaistarkastukset vuonna 2024 toteutuvat varsin hyvin. Sen sijaan saadun selvityksen mukaan resurssivajeen takia kaikkia lääkärin suorittamia tarkastuksia ei ole saatu tehtyä asetuksen mukaisesti. Aluehallintoviraston saamien selvitysten mukaan toteumatietojen kerääminen on myös haasteellista Pohteen alueella, koska potilastietojärjestelmistä ei tällä hetkellä saada luotettavasti tilastotietoja. Tietojen kerääminen tapahtuu manuaalisesti neuvoloittain.

Neljän – kuuden (4-6) viikon ikäisten terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat yhteiset terveystarkastukset (Neuvola-asetus 338/2011, 9 §, kohta 2.)

Aluehallintovirasto toteaa, että koko Pohteen alueella neljän – kuuden (4-6) viikon ikäisten vuovojen terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat yhteiset terveystarkastukset vuonna 2024 toteutuivat asetuksen mukaisesti ja yhdenvertaisesti.

Neljän (4) kuukauden ikäisten laajat terveystarkastukset (Neuvola-asetus 338/2011, 9 §, kohta 2.)

Aluehallintovirasto toteaa, että Koillismaan alueella Kuusamossa ja Taivalkoskella jäi muutamia terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamia yhteisiä neljän (4) kuukauden ikäisten vauvojen terveystarkastuksia toteutumatta (Taulukko 12), mutta kokonaisuutena tarkastukset toteutuivat asetuksen mukaisesti ja yhdenvertaisesti. Muilla Pohteen alueella nämä määräaikaistarkastukset toteutuivat asetuksen mukaisesti ja yhdenvertaisesti.

Kahdeksan (8) kuukauden ikäisten terveystarkastukset (Neuvola-asetus 338/2011, 9 §, kohta 2.)

Oulu

Aluehallintovirasto toteaa saadun selvityksen perusteella, että Oulussa kaikki terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat kahdeksan (8) kuukauden ikäisten vauvojen terveystarkastukset vuonna 2024 ovat toteutuneet lainsäädännön mukaisesti ja yhdenvertaisesti. Julkisuudessa olleen tiedon (12.11.2024 Forum24-lehti ja YLE) mukaan osassa Oulun neuvoloita ei ole järjestetty neuvola-asetuksen mukaisia lakisääteisiä lääkärintarkastuksia

kahdeksan kuukauden ikäisille vauvoille. Ylilääkäri Jussi Piuvan antaman selvityksen mukaan Pohde ei ole antanut ohjetta jättää neuvola-asetuksen mukaisia lääkärintarkastuksia tekemättä. Jos tarkastuksia on katsottu jäävän tekemättä, on eri ikäkausina tehtäviä tarkastuksia painotettu siten, että 8 kuukauden iässä tehtävät tarkastukset ovat ensisijaisesti sellaisia, joiden jääminen tekemättä ei aiheuta potilasturvallisuuden vaarantumista. Jos perhe on lääkärintarkastuksen halunnut, se on järjestetty.

Lakeus ja Koillismaa

Aluehallintovirasto toteaa, että kahdeksan kuukauden ikäisten lasten lääkärin suorittamia terveystarkastuksia vuonna 2024 on jäänyt tekemättä Lakeuden alueella Limingassa yhteensä 69 (50 %) (Taulukko 8) ja Koillismaalla Kuusamossa muutama yksittäinen tarkastus ei toteutunut (Taulukko 11).

Muissa Pohteen alueen kunnissa kahdeksan (8) kuukauden ikäisten laajat terveystarkastukset toteutuivat asetuksen mukaisesti ja yhdenvertaisesti.

Laajat terveystarkastukset 18 kuukauden ikäisille (Neuvola-asetus 338/2011, 9 §, kohta 3.)

Oulun eteläinen

Aluehallintovirasto toteaa saadun selvityksen perusteella, että vuonna 2024 Oulun eteläisellä alueella jäi muutamia yksittäisiä terveydenhoitajan suorittamia laajoja terveystarkastuksia 18 kuukauden ikäisille lapsille tekemättä Nivalassa, Sievissä ja Ylivieskassa. Vastaavasti lääkärin suorittamia terveystarkastuksia 18 kuukauden ikäisille lapsille jäi toteutumatta Oulun eteläisellä alueella Nivalassa 26 (27 %) ja yksittäisiä Pyhännällä, Sievissä ja Ylivieskassa. (Taulukko 1.)

Rannikko

Aluehallintovirasto toteaa, että Rannikon alueella Kalajoella lastenneuvoloissa kaikki terveydenhoitajan suorittamat terveystarkastukset 18 kuukauden ikäisille toteutuivat asetuksen mukaisesti. Sen sijaan lääkärin suorittamista 18 kuukauden ikäisten laajoista terveystarkastuksista jäi toteutumatta Kalajoella 47 (54 %). Muissa Rannikon alueen kunnissa 18 kuukauden ikäisten laajat terveystarkastukset toteutuivat asetuksen mukaisesti. (Taulukko 3.)

Oulu

Aluehallintovirasto toteaa, että Oulun alueen lastenneuvoloissa kaikki terveydenhoitajan suorittamat terveystarkastukset 18 kuukauden ikäisille toteutuivat asetuksen mukaisesti. Sen sijaan ilman lääkärin suorittamaa terveystarkastusta jäi Kaakkurissa 51 lasta (26,6 %) ja Kontinkankaalla 49 (6,2 %). Tuiran, Haukiputaan, Kiimingin ja Oulunsalon lastenneuvoloissa 18

kuukauden ikäisten lääkärintarkastukset toteutuivat kokonaisuutena asetuksen mukaisesti. (Taulukko 5.)

Oulunkaari

Aluehallintovirasto toteaa, että Oulunkaaren alueen lastenneuvoloissa kaikki terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat terveystarkastukset 18 kuukauden ikäisille toteutuivat asetuksen mukaisesti.

Lakeus

Aluehallintovirasto toteaa, että Lakeuden alueen lastenneuvoloissa kaikki terveydenhoitajan suorittamat terveystarkastukset 18 kuukauden ikäisille toteutuivat asetuksen mukaisesti. Myös lääkärin suorittamat terveystarkastukset toteutuivat kokonaisuutena asetuksen mukaisesti ja yhdenvertaisesti. (Taulukko 9.)

Koillismaa

Aluehallintovirasto toteaa, että Koillismaalla Taivalkoskella terveystarkastus 18 kuukauden ikäiselle lapselle toteutui kokonaisuutena asetuksen mukaisesti. Kuusamossa vastaavasti kaikki terveydenhoitajan suorittamat terveystarkastukset toteutuivat, mutta lääkärin tekemiä tarkastuksia 18 kuukauden ikäisille lapsille jäi toteutumatta 24 (22 %). (Taulukko 13.)

Neljä (4) vuotiaiden laajat terveystarkastukset (Neuvola-asetus 338/2011, 9 §, kohta 3.)

Aluehallintovirasto toteaa, että vuonna 2024 eniten alueellisia eroja ja tekemättömiä tarkastuksia on neljän (4) vuoden ikäisten lasten laajoissa määräaikaistarkastuksissa.

Oulun eteläinen

Aluehallintovirasto toteaa, että terveydenhoitajan suorittamia 4-vuotiaan lapsen terveystarkastuksia jäi tekemättä Oulun eteläisellä alueella Ylivieskassa 14 (8 %) sekä Nivalassa ja Sievissä muutamia. Vastaavasti lääkärin suorittamia terveystarkastuksia jäi tekemättä Nivalassa 38 (30 %), Pyhännällä neljä (18 %), Sievissä 11 (22 %) ja Ylivieskassa 14 (8 %). Muissa Oulun eteläisen alueen kunnissa 4-vuotiaiden lasten määräaikaistarkastukset toteutuivat asetuksen mukaisesti. (Taulukko 2.)

Rannikko

Aluehallintovirasto toteaa saadun selvityksen perusteella, että Rannikon alueella kaikki terveydenhoitajan suorittamat laajat terveystarkastukset 4-vuotiaille toteutuivat asetuksen mukaisesti. Sen sijaan lääkärintarkastuksia 4-vuotiaille jäi toteutumatta Kalajoella 80 (46 %). Muissa Rannikon alueen

kunnissa 4-vuotiaiden lasten lääkärintarkastukset toteutuivat asetuksen mukaisesti. (Taulukko 4.)

Oulu

Aluehallintovirasto toteaa, että Oulun alueella kaikki terveydenhoitajan suorittamat laajat terveystarkastukset 4-vuotiaille toteutuivat asetuksen mukaisesti. Sen sijaan lääkärintarkastuksia 4-vuotiaille jäi toteutumatta Kaakkurissa 78 (34,2 %), Kontinkankaalla 236 (29,4 %) ja Tuirassa muutama. Haukiputaan, Kiimingin ja Oulunsalon lastenneuvoloissa 4-vuotiaiden lääkärintarkastukset toteutuivat asetuksen mukaisesti. (Taulukko 6.)

Oulunkaari

Aluehallintovirasto toteaa, että Oulunkaaren alueen kunnissa 4-vuotiaiden lasten laajat terveystarkastukset toteutuivat kokonaisuutena asetuksen mukaisesti ja yhdenvertaisesti. (Taulukko 7.)

Lakeus

Aluehallintovirasto toteaa, että terveydenhoitajan suorittamia 4-vuotiaan lapsen terveystarkastuksia Lakeuden alueella Kempeleessä, Limingassa ja Lumijoella jäi muutama tarkastus toteutumatta. Vastaavasti lääkärintarkastuksia 4-vuotiaille jäi toteutumatta Kempeleessä 20 (8 %) sekä Limingassa ja Lumijoella muutamia. Hailuodossa, Muhoksella ja Tyrnävällä 4-vuotiaiden lasten määräaikaistarkastukset toteutuivat asetuksen mukaisesti. (Taulukko 10.)

Koillismaa

Aluehallintovirasto toteaa, että Koillismaan alueella terveydenhoitajan suorittamat 4-vuotiaan terveystarkastukset toteutuivat kokonaisuudessaan asetuksen mukaisesti ja yhdenvertaisesti. Sen sijaan lääkärintarkastuksia jäi toteutumatta Kuusamossa 39 (31 %) ja Taivalkoskella viisi (17 %). (Taulukko 14.)

2.5. Johtopäätökset

Aluehallintovirastoon toimitetuista lausunnoista ja selvityksistä käy esille, että terveydenhoitajan ja lääkärin yhteiset 4-6 viikon ikäisten lasten terveystarkastukset toteutuivat yhdenvertaisesti koko Pohteen alueella asetuksen mukaisesti.

Aluehallintovirastoon toimitetuista lausunnosta ja selvityksistä käy esille, että Pohteen muiden lastenneuvolan määräaikaistarkastusten toteutumisessa on merkittäviä alueellisia eroja eivätkä terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat tarkastukset kaikissa alueen kunnissa ole toteutuneet vuonna 2024 lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Aluehallintoviraston saamista lausunnosta ja selvityksistä käy esille, että parhaiten lastenneuvolan määräaikaistarkastukset toteutuivat Oulunkaaren alueella. Vuonna 2024 Pohteen alueella eniten puutteita oli 18 kuukauden ja 4 vuoden ikäisten lasten laajojen terveystarkastusten järjestämisessä. Vakavin puute oli Rannikon alueella Kalajoella, jossa 18 kuukauden ikäisten lasten lääkärintarkastuksista jäi toteutumatta 47 (46 %) ja 4-vuotiaiden tarkastuksista 80 (66 %). Merkittäviä puutteita oli myös Oulun eteläisellä alueella, jossa 18 kuukauden ikäisten tarkastuksissa jäi toteutumatta Nivalassa 26 (27 %), Oulun alueella Kaakkurissa 51 (26,6 %) ja Kontinkankaalla 49 (6,2 %) sekä Koillismaan alueella Kuusamossa 24 (22 %). Merkittäviä puutteita 4-vuotiaiden tarkastuksissa oli Kalajoen lisäksi myös Oulun eteläisellä alueella Nivalassa, jossa tarkastuksia jäi tekemättä 38 (30 %), Oulun alueella Kaakkurissa 78 (34,2 %) ja Kontinkankaalla 236 (29,4 %) sekä Koillismaan alueella Kuusamossa 39 (31 %). Limingassa sitä vastoin jäi toteutumatta 69 (50 %) 8 kuukauden ikäisten vauvojen lääkärintarkastuksista.

Aluehallintovirasto on käytettävissä olevien selvitysten perusteella havainnut edellä mainittuja puutteita Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen lastenneuvolan palvelujen järjestämisessä. Pohteen lastenneuvolan määräaikaistarkastukset eivät toteudu yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueella ja menettely on lainvastainen.

Aluehallintovirasto kehottaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuetta korjaamaan todetut puutteet palvelujen järjestämisessä ja huolehtimaan siitä, että väestö saa lain mukaiset ja riittävät lastenneuvolan palvelut yhdenvertaisesti Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella. Tarkastukset tulee toteuttaa viiveettä, jotta lasten kasvun ja kehityksen häiriöt sekä perheiden tuen tarpeet havaitaan ajoissa.

3. Omavalvonta

3.1 Omavalvontasuunnitelmat

Aluehallintovirastoon toimitetun palvelualuejohtaja Malilan selvityksen mukaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen terveydenhuollon omavalvontasuunnitelma on viivästynyt ja näin ollen myös lastenneuvolan omavalvontasuunnitelmat ovat viivästyneet. Osittain sen vuoksi omavalvontasuunnitelmat ovat aikaisemmista organisaatioista siirtyneitä, mutta nykytilanteeseen päivitettyjä suunnitelmia. Malilan selvityksen mukaan lastenneuvolan omavalvontasuunnitelman laatiminen on juuri alkamassa. Äitiys- ja lastenneuvolaan laaditaan yksi yhteinen Pohteen omavalvontasuunnitelma.

3.2 Lastenneuvolan määräaikaistarkastusten toteutumisen seuranta

Palvelualuejohtaja Malilan selvityksen mukaan neuvoloiden vastuualuepäälliköt seuraavat määräaikaistarkastusten toteutumista säännöllisesti vähintään neljännesvuosittain. Heille, jotka eivät ole varanneet määräaikaistarkastukseen aikaa, laitetaan kutsu. Vastuuyksikönpäälliköt suunnittelevat yhdessä neuvoloiden henkilöstön kanssa terveystarkastusten järjestämisen.

Palvelualuejohtaja Malilan selvityksen mukaan neuvoloiden määräaikaistarkastuksiin lapset tulevat pääsääntöisesti hyvin. Tarkastuksiin tulemattoman kohdalla ollaan tarvittaessa yhteydessä huoltajiin ja järjestetään ensisijaisesti uusi aika. Jos edelleenkään lapsi ei tule perheen kanssa tarkastukseen, selvitetään tuen tarve olemalla yhteydessä huoltajiin. Tarpeen mukaan ollaan yhteydessä sosiaalihuoltoon.

Toimialuejohtaja Mämmi-Laukan ja palvelualuejohtaja Malilan selvityksen mukaan tarkastusten toteumatietojen kerääminen on haasteellista Pohteen alueella, koska tällä hetkellä potilastietojärjestelmistä ei saada luotettavasti tilastotietoja. Tämän takia tietojen kerääminen on tapahtunut manuaalisesti neuvoloittain. Etenkin Oulussa ison asiakasmäärän takia manuaalisesti tiedon kerääminen on iso haaste ja on vienyt aikaa. Selvityksen mukaan manuaalisessa tiedonkeruussa nähdään virheiden mahdollisuuden kasvavan ja sen vuoksi Pohteen tietohallintoon on oltu yhteydessä, jotta tiedot saataisiin jatkossa suoraan potilastietojärjestelmistä. Perhekeskuspalveluissa on kiinnitetty huomiota tietojen keräämiseen kuukausittain, jotta havaittuihin puutteisiin voidaan viipymättä tarvittaessa tarttua. Lääkärintarkastusten toteuttamisessa pidetään tiivistä yhteistyötä terveyden- ja sairaanhoidon toimialueen kanssa. Heille, jotka eivät ole varanneet aikaa määräaikaistarkastukseen, laitetaan kutsu.

Johtajaylilääkäri Nevalan lausunnon mukaan määräaikaistarkastuksia on toistaiseksi jouduttu seuraamaan yksikkötasolla. Pohteella on luotu yhtenäinen toimintamalli tietojärjestelmiin ko. tietojen kirjaamisesta ja henkilökuntaa on koulutettu. Kirjaamisen kattavuus on saatu hyvälle tasolle. Parhailaan työn alla on vakioraporttien luominen Pohteen tietopalustalle. Tavoitteena on, että kevään 2025 aikana seuranta pystytään toteuttamaan kansallisten määritysten mukaisesti koko Pohteen tasolla.

3.3. Johtopäätökset

Aluehallintovirasto toteaa, että hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan ja on järjestämisvastuussa asukkaidensa sosiaali- ja terveydenhuollosta. Hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa

säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden, kuten palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta. Hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää.

Hyvinvointialueen palvelunjärjestäjänä on varmistettava omavalvonnalla sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviensä lainmukainen hoitaminen. Palvelunjärjestäjän on valvottava toimintaansa siten, että sosiaali- ja terveydenhuolto on sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaista kuin asiakkaiden ja potilaiden tarve ja turvallisuus edellyttävät. Palvelunjärjestäjän on otettava toiminnassaan huomioon, että sosiaalihuollon asiakkaiden ja potilaiden palvelut toteutetaan yhdenvertaisesti.

Aluehallintovirasto on havainnut Pohteen lastenneuvolapalvelujen järjestämisessä puutteita ja omavalvonnan ja siihen liittyvien toimenpiteiden olevan riittämättömiä. Pohteen aluehallintovirastoon toimittamissa lausunnoissa tuodaan esille tiedon keruuseen liittyviä ongelmia ja omavalvonnan olevan suunnittelu- ja kehittämisvaiheessa. Selvitysten mukaan lastenneurolatarkastusten toteutumisen seurantatiedot, joita kerätään manuaalisesti, eivät ole luotettavia.

Aluehallintovirasto on laatinut Pohteelta saatujen tietojen pohjalta edellä olevat taulukot, joista kuitenkin - vähintäänkin suuntaa antavasti - on nähtävissä alueelliset ja kuntakohtaiset merkittävät erot lastenneuvolapalvelujen palvelujen järjestämisessä, jotka edellyttävät hyvinvointialueen omavalvonnan toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi lainmukaiseksi.

Aluehallintovirasto kehottaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuetta ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin lasten neuvolapalvelujen järjestämiseksi lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja huolehtimaan siitä, että väestö saa lastenneurolan palvelut yhdenvertaisesti koko alueella.

Lisäksi aluehallintovirasto kehottaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuetta jatkamaan omavalvonnan kehittämistä ja seuraamaan aloitettujen ja suunniteltujen toimenpiteiden riittävyttä ja vaikuttavuutta palvelujen saatavuuden parantamiseksi ja sen varmistamiseksi, että lastenneurolan palvelut järjestetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti koko Pohteen alueella.

4. Jatkotoimet

Edellä mainituilla perusteilla aluehallintovirasto katsoo aiheelliseksi jatkaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen lastenneuvolan palvelujen järjestämisen valvontaa ja tulee pyytämään erillisen selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin aluehallintoviraston valvontapäätöksen johdosta Pohteella on ryhdytty.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut.

Muutoksenhaku

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) 43 §:n 1 momentin mukaan aluehallintoviraston antamaan hallinnolliseen ohjaukseen ja kehotukseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Päätöksen hyväksyminen

Juristi Heli Kajava

Terveydenhuollon ylitarkastaja Raija Fors

Aluehallintovirasto käyttää sähköistä hyväksyntää, jonka merkinnät ovat asiakirjan lopussa.

Asian käsittelyyn aluehallintovirastossa on osallistunut myös aluehallintoylilääkäri Pasi Hirvikoski.

Tiedoksi

Leena Mämmi-Laukka, toimialuejohtaja, Pohde
Terhi Nevala, johtajaylilääkäri, Pohde
Kirsti Ylitalo-Katajisto, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisjohtaja, Pohde
Sosiaali- ja terveystieteen lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Lisätietoja Lisätietoja antaa tarvittaessa terveydenhuollon ylitarkastaja Raija Fors, puh. 0295 017 559.

Tämä asiakirja PSAVI/13594/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PSAVI/13594/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Kajava Heli 12.03.2025 16:28

Esittelijä Fors Raija 12.03.2025 15:55